

ALTERSMYKKET I JESSHEIM KIRKE

Noen ord om verket av Eimund Sand

Geometrien, like evig som Gud og lysende i den guddommelige tanke, ga Gud mønsteret... etter hvilket han skapte verden, slik at den skulle bli den beste og vakreste og endelig mest lik Skaperen.

Johannes Kepler - Harmonices Mundi 1619.

Kjernen i altersmykket i Jessheim kirke er et *ikosaeder*. Det dannes av 20 likesidede trekanter. Ikosaederet er et av de fem platonske legemer som Platon beskriver i dialogen *Timaios*. Boken regnes for å være et av de første forsøkene på å forstå naturen ved hjelp av matematikk.

De fem platonske legemer (tetraeder, heksoeder, oktaeder, ikosaeder og dodekaeder), tilhører en svært eksklusiv klubb der de selv er eneste medlemmer. Disse regulære polyedrene har like kanter, hjørner og sider. De er også *naturformer* og viser seg som molekyler, krystaller eller skjelettene til ørsmå dyreplankton, såkalte *radiolarier*. Symmetrikreftene i de fem figurene synes å være fundamentale for hvordan naturen organiserer seg.

De platonske legemer avslutter Euklids uøddelige lærebok: *Elementer*. I moderne matematikk dukker de opp innenfor gruppeteori. Symmetriene i dem korresponderer med de såkalte *Lie-grupper* - etter nordmannen *Sophus Lie*. Denne høyt sofistikerte matematikken brukes i dag innenfor partikkelfysikk. En annen stor matematiker, *Felix Klein*, benyttet ikosaederets symmetriegenskaper i en elegant løsning av femtegradsligninger.

I verket *Harmonices Mundi* (Verdensharmonien) fra 1619, videreutvikler astronomen Johannes Kepler ikosaederet til en stjerne. Kepler forlenget ikosaederets 30 kanter utover i rommet - og der hvor linjene krysset hverandre oppstod det 20 stjernearmene på de 20 likesidede trekantene. Dette er *Keplerstjernen*. Altersmykket er en forvandling av denne historiske stjerneformen.

Harmonices Mundi er et sentralt verk i astronomiens historie og avgjørende for Newton da han formulerte gravitasjonsloven i *Principia*. I *Verdensharmonien* finner vi Keplers tredje lov for planetbevegelsene. Keplerstjernen oppstod samtidig med det moderne verdensbildet, men den er også et storslått forsøk på å beskrive Guds harmoniske skaperverk. Kepler lar *Harmonices Mundi* tåne ut i en lovsang til Skaperen, den største av alle geometrikere.

Av de opprinnelig 20 armene på Keplerstjernen er bare fem tilbake. Fire stjernearmene er plassert i korsform på ikosaederet og viser til oppstandelsen. Sidearmene strekker seg både rett ut og hever seg i triumf. Vi ville fremstille det forlatte korset og den seirende Kristus i en bevegelse.

I altersmykket er selve ikosaederet åpent og satt sammen av fasetterte triangler. På innsiden av hvert triangel er det festet gullfolie. Smykkets hjerte og sentrum er ikke en gjenstand men et rom - ja et sted. Dette stedet er vår

visjon av kronen der *himmelens fugler bygger rede* fra Jesu lignelse: Et duerede. Kjernen er stor nok til å romme to mennesker.

Karakteristisk for altersmykket er de to *prismene* som strekker seg nedover og oppover fra kjernen. De etablerer en vertikal lys-søyle i rommet. Prismearmene oppstår av ikosaederet ved at dets *flater* forlenges ut i rommet. Her vil ikke kantlinjene krysse hverandre ettersom de er parallelle - såfremt vi ikke forlenger dem uendelig.

Den ene prismearmen strekker seg opp mot lyset, den andre ned over alteret. De vil formidle Guds lys til kirkerommet og la det brytes i skulpturens mange fasetter. Tanken er at lyset skal fastholdes og leke i stjernen og rommet. Dette er fortellinger om Skaperens enhet som spaltes i skaperverkets mangfold og Guds fredspakt med menneskene: Regnbuen. Kepler selv studerte lysbrytning og skrev et banebrytende verk om optikk, *Dioptrice* fra 1611.

Prismet som strekker seg ned over alteret har innebygd to stjernearmen, plassert mot hverandre spiss mot spiss. Armen som bryter ned fra ikosaederet representerer Guds skapende og frelsende hånd. Armen som strekker seg oppover, representerer menneskets hånd som tar i mot skapelse og frelse. Skaperens hånd strekker seg lenger enn Adams hånd: Asymmetrien peker på at Guds kjærlighet til menneskene er større enn vår kjærlighet til opphavet. Vi elsker fordi vi ble elsket først.

Visjonen var å skape et svevende kunstverk som grep oppstandelsens øyeblikk. Som en stjerne skulle frelseren bade i sitt eget lys. Altersmykket er tilegnet Guds Logos, Ordet som ifølge Johannes opplyser hvert menneske. Det er en gjenfødt renessansestjerne som peker på forbrødringen mellom tro og viten, hjerte og fornuft.

Skulpturens sentrale ide er å tolke det atmosfæriske lyset som flommer ned i kirkerommet over alteret. Vi arbeider med dette lyset i den teologiske tradisjonen fra middelalderens glassmalerier. Her ga lysets gjennomtrengning av de transparente stenene en opplevelse av gudsnaturen som gjennomtrenger materien.

Smykket er utformet i det moderne materialet *akryl*, som er 10% klarere enn glass og gir en god lysbrytning når det fasetteres.

Altersmykket er skapt av kunstnerne Eimund Sand og Vebjørn Sand.
Produksjon: Riktig Design, ved Edvard Brekke i samarbeid med SandAtelier.

Tekniske data:

Materiale: 25 mm Plexiglass og 10 mm Plexiglass.

Total vekt: 206,95 kg.

Total høyde: 7830 mm.

Produksjonstid: 1 år.

Ferdigstilt februar 2017.

Konsulent geometri: Øivind Sand.